

CAPÍTOL 3 LA DISTRIBUCIÓ DE LA PROPIETAT AGRÀRIA

1. ÍNDEX DE GINI I CORBA DE LORENZ

Per conèixer, amb més precisió, la distribució de la propietat de la terra a la Regió de l'Ebre, s'han calculat els índexs de GINI i la corresponent corba poligonal de LORENZ per a cadascun dels territoris estudiats. D'aquesta manera, s'han determinat, al quadre següent, per ordre creixent de grandària, els percentatges acumulats del nombre d'explotacions i de la superfície ocupada per aquestes. A saber:

QUADRE Núm.: 3.1.
PERCENTATGES ACUMULATS DEL NOMBRE I SUPERFÍCIE DE LES
EXPLOTACIONS. CENS AGRARI DEL 1989 (%).

S (Ha.)								
COMARCA	ITEM	0 - 5	<10	<20	<50	<100	≥100	ÍNDEX DE GINI (G)
BAIX EBRE	EXP	72,5	89,2	96,6	99,1	99,5	100	0,52
	SUP	20,4	34,6	47,0	57,0	60,3	100	
MONTSIÀ	EXP	68,2	86,0	95,4	99,3	99,7	100	0,43
	SUP	20,8	37,0	54,2	70,7	74,5	100	
RIBERA D'EBRE	EXP	45,1	67,2	85,9	96,9	99,0	100	0,51
	SUP	7,3	18,0	36,1	61,0	71,3	100	
TERRA ALTA	EXP	26,8	47,3	75,3	96,0	99,1	100	0,48
	SUP	3,1	10,2	29,6	63,1	66,5	100	
VEGUERIA DE L'EBRE	EXP	60,4	78,8	91,5	98,3	99,4	100	0,51
	SUP	13,1	25,0	41,4	62,0	68,9	100	
TARRAGONA	EXP	59,5	77,7	90,3	97,6	99,1	100	0,49
	SUP	12,9	24,7	41,0	63,2	72,7	100	
CATALUNYA	EXP	50,4	67,6	81,7	93,0	96,7	100	0,70
	SUP	5,1	10,4	19,0	35,1	46,5	100	

FONT: Elaboració pròpia.

QUADRE Núm.: 3.2.

PERCENTATGES ACUMULATS DEL NOMBRE I SUPERFÍCIE DE LES EXPLOTACIONS. CENS AGRARI DEL 1999 (%).

S (Ha.)								
COMARCA	ITEM	0 - 5	<10	<20	<50	<100	≥100	ÍNDEX DE GINI (G)
BAIX EBRE	EXP	68,9	86,3	95,4	98,8	99,4	100	0,53
	SUP	16,3	30,7	45,2	56,8	61,9	100	
MONTSIÀ	EXP	64,4	81,5	92,5	98,4	99,2	100	0,58
	SUP	11,3	22,8	37,1	53,7	58,8	100	
RIBERA D'EBRE	EXP	40,4	62,8	83,9	96,2	98,6	100	0,52
	SUP	6,1	16,4	35,3	58,3	68,4	100	
TERRA ALTA	EXP	22,1	43,8	71,8	95,2	98,9	100	0,46
	SUP	2,7	10,2	29,0	62,5	73,5	100	
VEGUERIA DE L'EBRE	EXP	56,2	75,0	89,4	97,8	99,2	100	0,54
	SUP	9,4	20,5	37,0	57,8	65,5	100	
TARRAGONA	EXP	57,8	75,8	89,0	97,1	98,8	100	0,55
	SUP	9,5	20,2	35,7	55,9	65,6	100	
CATALUNYA	EXP	44,6	61,4	76,5	90,0	95,1	100	0,75
	SUP	3,0	7,0	14,1	28,1	39,7	100	

FONT: Elaboració pròpia.

QUADRE Núm.: 3.3.

PERCENTATGES ACUMULATS DEL NOMBRE I SUPERFÍCIE DE LES EXPLOTACIONS. CENS AGRARI DEL 2009 (%).

S (Ha.)								
COMARCA	ITEM	0 - 5	<10	<20	<50	<100	≥100	ÍNDEX DE GINI (G)
BAIX EBRE	EXP	65,2	84,8	93,7	98,1	99,4	100	0,48
	SUP	17,4	32,9	46,6	61,1	71,4	100	
MONTSIÀ	EXP	56,4	75,3	88,4	96,5	99,0	100	0,51
	SUP	11,4	22,9	38,5	58,7	73,5	100	
RIBERA D'EBRE	EXP	40,3	64,5	84,8	96,9	98,9	100	0,42
	SUP	8,2	21,3	43,1	70,9	81,1	100	
TERRA ALTA	EXP	25,0	44,8	70,0	94,2	99,3	100	0,36
	SUP	4,2	12,2	32,5	73,0	92,0	100	
VEGUERIA DE L'EBRE	EXP	52,1	72,4	87,0	96,9	99,2	100	0,46
	SUP	10,8	23,0	40,3	65,2	78,8	100	
TARRAGONA	EXP	52,6	72,6	86,7	96,3	98,9	100	0,48
	SUP	10,6	22,4	38,9	62,7	77,4	100	
CATALUNYA	EXP	37,9	56,2	72,9	89,2	95,4	100	0,68
	SUP	3,4	8,1	16,6	34,8	50,3	100	

FONT: Elaboració pròpia.

Teòricament, la distribució perfecta de la propietat de la terra tindrà lloc quan tots els propietaris posseeixin la mateixa superfície. En aquest cas, en representar els percentatges acumulats de la superfície front als percentatges acumulats de les explotacions, s'obindrà la recta d'equació: $q_i = p_i$, coincident amb la bisectriu del primer quadrant, i l'índex de GINI valdrà 0. Òbviament, aquest índex es troba tant més pròxim a 1 quant pitjor està distribuïda la propietat de la terra.

FIG. 3.1. Corrado Gini.

En els llibres de A. PULIDO SAN ROMÁN¹ i de A. ALCAIDE INCHAUSTI², podem trobar presentacions diferents de la mesura que hem emprat per a parametritzar la concentració de la propietat: l'índex de GINI. Per a interpretar correctament el seu significat, és suficient observar que G varia entre els valors extrems 0 i 1, prenent el valor mínim o nul quan cada p_j és igual al seu corresponent q_j , que provoca l'anul·lació del numerador de la seva expressió definitòria; és a dir, quan qualsevol percentatge d'explotacions ocupava un percentatge igual de superfície. Altrament, resultaria $G=1$ si totes les q_j fossin nul·les, excepte la darrera o k -èsima (corresponent a l'últim interval de classe considerat) que concentraria tota la superfície agrària del territori estudiat.

Tots aquests conceptes poden precisar-se molt millor representant en un diagrama la funció $p_j = f(q_j)$, o bé la seva inversa: $q_j = \varphi(p_j)$ que permet

¹ *Estadística y Técnicas de Investigación Social*. Ed. ANAYA. Madrid, 1971, pàg. 111.

² *Estadística Económica*. Ed. SAETA. Madrid, 1973, pàg. 294.

d'obtenir una línia poligonal bastida per sobre (o per sota) de la diagonal d'un quadrat que té un extrem en el centre o origen de coordenades i l'altre extrem en el punt de coordenades (100, 100). Aquesta figura, anomenada CORBA DE LORENZ, ens denotarà una distribució de la propietat més equitativa quan la línia poligonal resultant (que tendirà a convertir-se en una corba en augmentar el nombre de punts en estudi) estigui més propera a l'esmentada diagonal (o G més pròxim a 0) i recíprocament³.

En el nostre cas, hem representat les corbes de Lorenz corresponents a les quatre comarques que constitueixen la Regió de l'Ebre, així com al seu conjunt regional, al conjunt provincial i al nacional català. Això ens posa de manifest, fefaentment, una inadequada distribució de la propietat agrària al conjunt de Catalunya a l'any 2009 (G=0,68), mentre que al conjunt regional la distribució resulta prou més bona (G=0,46), essent la comarca de la Terra Alta la que gaudeix de la millor distribució de la propietat (G=0,36) i el Montsià de la pitjor (G=0,51). Per a majors especificacions i detalls referents al procés de càlcul, pot consultar-se l'annex núm.: 3.

A continuació es pot veure un gràfic de tipus histograma, referent als valors escaients, per a cada territori analitzat, de l'índex de Gini anteriorment esmentat, per als tres anys 1989, 1999 i 2009 corresponents als tres darrers cens oficials agraris, a saber:

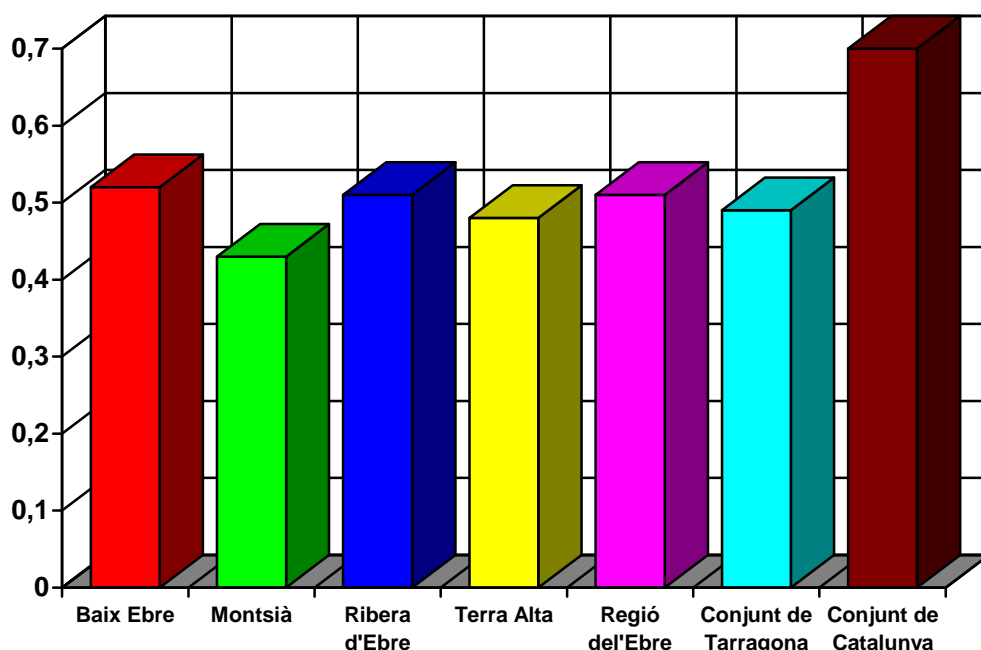

FIG. 3.2. Índex de Gini de l'any 1989.

³ Així, doncs, com més petita sigui l'àrea ratllada compresa entre la corba de Lorenz i la diagonal del primer quadrant, millor serà la distribució de la propietat que ara ens ocupa.

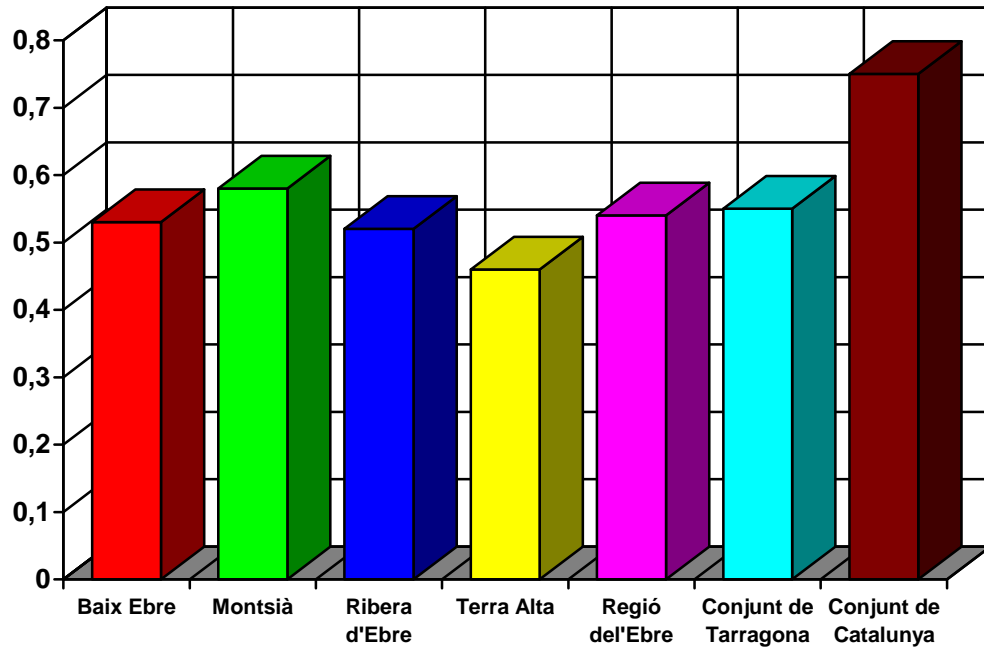

FIG. 3.3. Índex de Gini de l'any 1999.

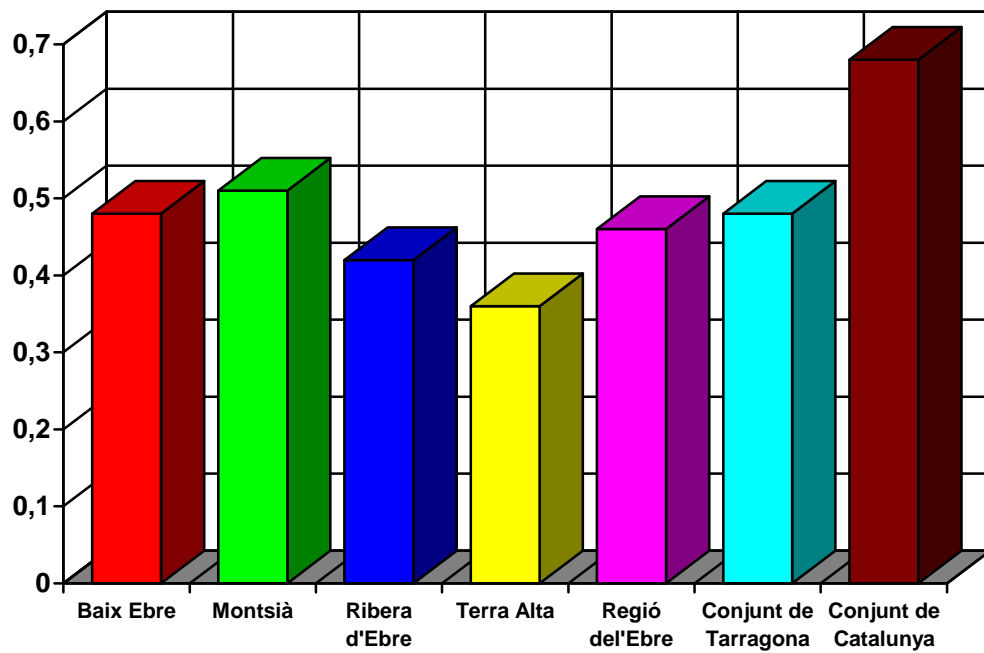

FIG. 3.4. Índex de Gini de l'any 2009.